

Tevhid inancı ve “biz” ifadesi

Ankara’dan Yusuf Bey: “Kur’ân’da bazı âyetlerde Allah ‘biz’ ifadesini kullanıyor. Bu ifade tevhid inancı ile nasıl izah edilebilir?”

ALLAH BİZE ÜSLÛP ÖĞRETİYOR

Cenâb-ı Hak Kur’ân’da kendi Zât-ı Akdes’ini bazen “mütekellim-i vahide”, yani “birinci tekil şahıs” zâmirleriyle; bazense “mütekellim-i maalgayr”, yani “birinci çoğul şahıs” zamirleriyle nazara verir. Bunda hiç şüphesiz muhtelif hikmetler mevcuttur.

Öncelikle şu ki: Allah bize üslûp öğretiyor.

Unutmayalım: Biz de çoğu zaman kendi şahsımızdan bahsederken “tek” olduğumuz halde, “ben” yerine, “biz” deriz. Ve “ben” yerine “biz” tabiri, yerine göre daha nâzik, daha mütevazı, daha çoğulcu, daha sosyal, daha ölçülü bir tabir olarak kullanım alanımıza girer; bazen kendi zatımızı, bazense bizim de dâhil olduğumuz bir ekibi tanımlar. Bununla beraber; hiçbir zaman “biz” demekle birden fazla kişiliğimiz olduğunu kastetmeyiz.

Kur’ân’da kullanılan “ben” zamirleri ile ilgili örneklere bir göz atalım:

“Kullarım sana Benden sorarlarsa, bilsinler ki, Ben şüphesiz onlara yakınım. Benden isteyenin, duâ ettiğinde duâsına cevap veririm. Artık onlar da Benim dâvetime icâbet etsinler ve Bana îman etsinler ki, doğru yolda yürüyenlerden olsunlar.”¹

Kur’ân’da bu örneklerin devamı oldukça fazladır. Bununla beraber Kur’ân bazen Allah’ın Zât-ı Muallâsı için “Biz” zamirini de kullanır.

Örneklendirecek olursak:

“Bulutla sizi gölgelendirdik. Kudret helvası ve bildircin indirdik. Size verdiğimiz rızıkların iyi ve güzel olanından yiyiniz. Onlar Bize zulmetmediler; lâkin kendi kendilerine yazık ediyorlardı.”²

BİZ ZAMİRİ AZAMET-İ KİBRİYAYA AİTTİR

Görüldüğü gibi Cenâb-ı Hak “Biz” zamirini kullandığı bazı âyetlerde kendi azamet ve kibriyâsını nazara verir. Bazı âyetlerde ise vasıtaların da âdeta gönlünü alır.

Hiç şüphesiz Allah tektir, birdir, yektâdır, Vâhittir, Ehad’dır, Ferd’dır, bütün noksanlıklardan beridir, mâsivaya mahsus çokluklardan mukaddestir.

Kur’ân’da Allah’ın Vahdâniyeti ile örtüşmeyen tek bir işarete rastlanmaz. Âyetlerin bazısında geçen “Biz” ifadesi ise, Bedüzzaman’a (ra) göre “azamet ve kibriyâ”ya delâlet etmektedir. Bu konu, İşârâtü’l-İ’câz’da geçer.³ Bu görüşe Ebu’s-Suûd Efendi ve Fahreddin Râzi dâhil bir çok Müfessir de katılıyor.

Bedüzzaman (ra) ayrıca vasıta ile gelen tecelliler için de Kur’ân’ın genelde “Biz” ifadesini kullandığını kaydeder.⁴ Meselâ vahiy için Cebrâil Aleyhisselâm vazifelidir. Cenâb-ı Hak vahiy ilhamdan ayırt etmek için vahiy konu alan âyetlerde “Biz” zamirini kullanmıştır. Bulutların gönderilmesi ve yağmurun yağdırılması için görevli melekler vardır. Tabiat olaylarının her birini Cenâb-ı Hak bir meleğin uhdesine ve sorumluluğuna vermiştir. Kur’ân’ın korunmasında ve hizmetinde Allah’ın izniyle ehl-i iman da seferberdirler.

Cenâb-ı Hak gerek meleklerinin, gerekse insanların uhdesine emaneten bir vazife verir. Sonra, bu vazifeyi yürütebilecek güç ve kudreti kendisi verdiği gibi, imkân ve şartları da kendisi hazırlar. Meleklerle ve insanlara düşen sadece itaat etmek; kendilerine verilen vazife penceresiyle Cenâb-ı Hakk’ın Ulûhiyetine ve Rubûbiyetine şahitlik etmek; İzzet ve Azametine tazimde bulunmak; Kibriyâ ve Ulviyetine tesbihle secde etmektir.

Biz Zamiri Tevhid İnancı İle Çelişmez

Netîce îtibariyle, melekler veya bir kısım vasıtalar Allah’ın mülkünde Allah’ın emrini yerine getirmeye memurdurlar. Emre tabidirler ve aldıkları emirleri eksiksiz ve harfiyen yaparlar.

Cenâb-ı Hakk’ın, bazı âyetlerinde böyle vasıtaları da ifadesi içine almış olması, O’nun emre mutî ve vazîfeye düşkün kullarına ne derece değer verdiğini, müşfik ve merhametli olduğunu gösterir. Yani Cenâb-ı Hak âyetleri kapsamına bazı vazîfedarları almak suretiyle onların vazifelerinden memnuniyetini ve rızasını bildirmiş olmaktadır.

Böyle ifadeler Tevhide zarar vermez. Zihinlerde ve dimağlarda Allah’ın bir olduğu hakikati şüpheye yer vermeyecek ölçüde yerleşmiştir. Zaten hiçbir münkir bile, Kur’ân’daki “biz” ifadelerinden hareketle Kur’ân’ın Tevhidi -hâşâ- bazen görmezden

geldiğini iddia etmemiştir. Bilâkis, Kur'ân'a her başvuran, cümlelerinden noktasına ve virgölüne kadar Kur'ân'da Tevhit hakikatinin ispatını bulmuştur.

Dipnotlar:

- 1- Bakara Sûresi, 2/186.
- 2- Bakara Sûresi, 2/57.
- 3- İşârâtü'l-İ'câz, s. 249.
- 4- a.g.e., s. 249.